

Cegielski, Tadeusz

Dwa teksty Konstytucji Wielkiej Loży Narodowej Polski (1931, 1936)

Ars Regia 1/1, 69-70

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MATERIAŁY

DWA TEKSTY KONSTITUCJI WIELKIEJ ŁOŻY NARODOWEJ POLSKI (1931, 1936)

W dniu 11 listopada 1920 r. powstała suwerenna polska obediencja wolnomularska pod nazwą Wielkiej Łoży „Polacy Zjednoczeni” (w innym wariantcie: Wielka Łoża Polski „Polacy Zjednoczeni”). Światło masońskie do odrodzonej obediencji wniosła Wielka Narodowa Łoża Włoch patentem erygującym datowanym 9 stycznia 1921 r.

Odbudowa „sztuki królewskiej” przy pomocy wolnomularzy włoskich stworzyła problem międzynarodowego uznania „Polaków Zjednoczonych”. Wielka Narodowa Łoża Włoch nie posiadała ówczesznie tzw. regularności wolnomularskiej, inaczej mówiąc – wiedące na świecie obediencje anglosaskie z Wielką Łożą Anglii nie uznały jeszcze organizacji włoskiej za spełniającą wszystkie zasady i wymogi *ars regia*. (Kwestii „regularności” masońskiej i związanych z nią trudności, jakie pokonać musiała Wielka Łoża Narodowa Polski, poświęćmy więcej miejsca w najbliższych numerach czasopisma.) W tej sytuacji polska Rada Najwyższa 33 i ost . . stop . . Obrz . . Szk . . Dawn . . i Uzn . . – jak brzmiała jej oficjalna nazwa – posiadająca międzynarodowe uznanie (od 1922 r.) zastąpiła 15 października 1924 r. patent włoski patentem własnym. Krok ten pozwolił rozwiązać kwestię regularności polskiej obediencji i umożliwił jej w grudniu roku następnego przyjęcie do Association Maçonique Internationale (AMI) z siedzibą w Genewie.

Zasady ideowe i organizacyjne Wielkiej Łoży „Polacy Zjednoczeni” znalazły wyraz w uchwalonej przez nią 27 kwietnia 1928 r. *Konstytucji*. Do tego czasu Wielka Łoża prowizorycznie uznawała polską ustawę konstytucyjną z 1784 r., a także posługiwała się liczącym aż 500 artykułów *Statutem Ogólnym Związku W. . M. . (R. . S. . D. . U. .)*, stanowiącym tłumaczenie konstytucji Wielkiej Narodowej Łoży Włoch. Tekst polskiej *Konstytucji* z 1928 r. został w następnych latach gruntownie zrewidowany, jak ocenia Ludwik H a s s „pod kątem wymogów, od jakich Wielka Łoża Anglii i inne obediencje anglosaskie uzależniły uznanie przez siebie innych organizacji lożowych. Podkreślenie w nowym tekście, iż obediencja »nie bierze udziału w życiu politycznym Ojczyzny ani też nie dopuszcza dyskusji politycznych w Łożach podległych jej władzy«, zarazem miało ją chronić

od ataków sił krajowych niechętnych „sztuce królewskiej”¹. Nowa *Konstytucja*, uchwalona 17 grudnia 1931 r. i opublikowana w Warszawie pod datą 1931, w miejsce 9 rozdziałów zawierających 260 artykułów i 3 postanowienia, posiadała już tylko 117 artykułów i 8 rozdziałów. Wraz z ustawą konstytucyjną uległa zmianie nazwa obediencji, która określiła się jako Wielka Loża Narodowa Polski (WLNP). Ustawa z 1931 r. obowiązywała polskich wolnomularzy regularnych aż do uśpienia (samorozwiązania się) WLNP w dniu 26 października 1938 r. Od 27 grudnia 1991 r. jest podstawą działania odrodzonej Wielkiej Loży Narodowej Polski.

Francuskojęzyczna wersja *Konstytucji* 1931 r., opublikowana „na prawach rękopisu” w Warszawie w 1936 r., nie była dotąd cytowana w polskiej literaturze przedmiotu, choć jej istnienie – obok wersji angielskiej – wzmiankuje Leon Chajn w *Wolnomularstwie w II Rzeczypospolitej*². Egzemplarz *Constitution de la Grande Loge Nationale de Pologne* odnaleziony został ostatnio podczas kwerendy w archiwum Southern Jurisdiction of the United States of America w Waszyngtonie. Edycja z 1936 r. zachowuje układ tekstu z 1931 r. i wyszła niewątpliwie spod tej samej prasy drukarskiej.

Poniżej przedrukowujemy *Konstytucję Wielkiej Loży Narodowej Polski*, wydaną jako osobna broszura w Warszawie w 1931 r., egzemplarz numerowany, 1031, i sygnowany przez Wielkiego Sekretarza WLNP Zbigniewa Skokowskiego. Równocześnie prezentujemy tekst francuski *Konstytucji*, opublikowany w 1936 r. i opatrzony klauzulą „Imprimé à titre de Manuscrit”, według egzemplarza nie numerowanego i nie sygnowanego. W obu przypadkach zmodernizowaliśmy pisownię, z zachowaniem wszakże dużych liter w nazwach godności, urzędów i instytucji wolnomularskich. W wersji francuskojęzycznej poprawiono kilka drobnych błędów ortograficznych; pominięto wreszcie spisy treści.

Tadeusz Cegielski

Przypisy

¹ L. Hass, *Zasady w godzinie próby. Wolnomularstwo w Europie Środkowo-Wschodniej 1929–1941*, Warszawa 1987 r., s. 70

² L. Chajn, *Wolnomularstwo w II Rzeczypospolitej*, Warszawa 1975 r., s. 250